

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
 POZIOM ROZSZERZONY**

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryterium zaliczenia odpowiedzi	Uwagi												
1.	Np.: 1 : 25000 1cm – 250 m 80 ha = 800000 m ² 1 cm ² – 62500 m ² x – 800000 m ² $x = \frac{800000m^2 \times 1cm^2}{62500m^2}$ x = 12,8 cm ² Enklawa K.P.N. Góra Chojnik zajmuje na mapie powierzchnię 12,8 cm² .	0-1	Za poprawny sposób obliczeń i poprawny wynik 1 pkt	Nie uznajemy odpowiedzi zawierających znak „=” w skali mianowanej.												
2.	Np.: Przełęcz pod Kopistą: dł. geog. 15°38'E Czas letni to czas słoneczny południka 30°E 30°–15°38' = 14°22' 1° – 4 min 14° x 4 min = 56 min 60' – 240 s 22' – x $x = \frac{22' \times 240s}{60'}$ x = 88 s = 1 min 28 s 56 min + 1 min 28 s = 57 min 28 s 12 godz. + 57 min 28 s = = 12 godz. 57 min 28 s Górowanie Słońca o godz. 12.57 min 28 s	0-1	Za poprawny sposób obliczeń i poprawny wynik 1 pkt													
3.	Np.: <table border="1" data-bbox="264 1464 829 1883"> <thead> <tr> <th data-bbox="264 1464 496 1538">Rodzaj turystyki</th> <th data-bbox="501 1464 829 1538">Obiekt infrastruktury</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="264 1538 496 1599">piesza</td> <td data-bbox="501 1538 829 1599">szlak turystyczny pieszy</td> </tr> <tr> <td data-bbox="264 1599 496 1675">rowerowa</td> <td data-bbox="501 1599 829 1675">szlak turystyczny rowerowy</td> </tr> <tr> <td data-bbox="264 1675 496 1742">kwalifikowana</td> <td data-bbox="501 1675 829 1742">wyciąg narciarski</td> </tr> <tr> <td data-bbox="264 1742 496 1809">krajoznawcza</td> <td data-bbox="501 1742 829 1809">zabytek</td> </tr> <tr> <td data-bbox="264 1809 496 1883">wypoczynkowa</td> <td data-bbox="501 1809 829 1883">gospodarstwo agroturystyczne</td> </tr> </tbody> </table>	Rodzaj turystyki	Obiekt infrastruktury	piesza	szlak turystyczny pieszy	rowerowa	szlak turystyczny rowerowy	kwalifikowana	wyciąg narciarski	krajoznawcza	zabytek	wypoczynkowa	gospodarstwo agroturystyczne	0-2	Za podanie właściwych rodzajów turystyki wraz z odpowiednimi obiektami infrastruktury: jednego 1 pkt dwóch 2 pkt	
Rodzaj turystyki	Obiekt infrastruktury															
piesza	szlak turystyczny pieszy															
rowerowa	szlak turystyczny rowerowy															
kwalifikowana	wyciąg narciarski															
krajoznawcza	zabytek															
wypoczynkowa	gospodarstwo agroturystyczne															

4.	<p>a) województwo dolnośląskie b) 1. Karkonoski Park Narodowy 2. Park Narodowy Gór Stołowych (Stołowogórski)</p>	0-2	<p>a) Za podanie poprawnej nazwy województwa i prawidłowe zaznaczenie na mapie 1 pkt b) Za podanie dwóch poprawnych nazw parków narodowych 1 pkt</p>	
5.	<p>Np.: A. <u>Uzasadnienie:</u> Ścieżka Kunegundy jest bardziej stroma.</p>	0-1	<p>Za podkreślenie trudniejszego szlaku z logicznym uzasadnieniem 1 pkt</p>	<p>Uznajemy odpowiedź: poziomice na mapie położone są blisko siebie.</p>
6.	<p>a) Np.: <u>Nazwa formy:</u> - ostaniec skalny - ostaniec denudacyjny - ostaniec <u>Proces rzeźbotwórczy:</u> - wietrzenie fizyczne (mechaniczne) - wietrzenie mrozowe (zamróz) - wietrzenie skał</p> <p>b) Np.: Ostańce powstają na skutek występowania różnej odporności skał lub minerałów na procesy wietrzenia.</p>	0-2	<p>a) Za podanie poprawnej nazwy formy i procesu rzeźbotwórczego 1 pkt b) Za podanie właściwej przyczyny powstawania ostańców skalnych 1 pkt</p>	

7.	<p>Np.:</p> <p><u>Zmiana:</u> - likwidacja części lasu pod budowę obiektu.</p> <p><u>Ocena:</u> - negatywna, ponieważ zostanie zniszczone środowisko przyrodnicze.</p> <p><u>Zmiana:</u> - zwiększenie ilości turystów w okolicy.</p> <p><u>Ocena:</u> - negatywna, ponieważ będzie więcej śmieci i zwiększy się hałas.</p> <p><u>Zmiana:</u> - będzie większy ruch na drodze dojazdowej do obiektu</p> <p><u>Ocena:</u> - negatywna, bo będzie bardziej zanieczyszczone powietrze i zwierzęta mogą ginąć pod kołami samochodów.</p> <p><u>Zmiana:</u> - powstaną nowe miejsca pracy w obiekcie i przy jego budowie.</p> <p><u>Ocena:</u> - pozytywna, bo zmniejszy się bezrobocie w okolicy.</p>	0-2	<p>Za podanie zmian wraz z oceną i logicznym uzasadnieniem: jednej 1 pkt dwóch 2 pkt</p>					
8.	<p style="text-align: center;"> F → E → B → A → D </p>	0-1	<p>Za prawidłową kolejność wszystkich obiektów 1 pkt</p>					
9.	<p><u>Wpisane nazwy rzek:</u> A. Dunaj B. Rzeka Świętego Wawrzyńca C. Mekong</p>	0-2	<p>Za podanie poprawnych nazw rzek: dwóch..... 1 pkt trzech..... 2 pkt</p>					
10.	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 50%;">Jezioro oligotroficzne</td> <td style="width: 50%;">Jezioro eutroficzne</td> </tr> <tr> <td>A, D, E</td> <td>B, C, F</td> </tr> </table>	Jezioro oligotroficzne	Jezioro eutroficzne	A, D, E	B, C, F	0-1	<p>Za prawidłowe przyporządkowanie wszystkich cech ... 1 pkt</p>	
Jezioro oligotroficzne	Jezioro eutroficzne							
A, D, E	B, C, F							

11.	<p>a) <u>Wyjaśnienie, np.:</u> Atol koralowy to</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyspa koralowa (rafa koralowa) owalnego kształtu lub ciąg wysp, otaczające centralnie położoną płytką lagunę i opadające stromymi stokami na zewnątrz, - forma wybrzeża koralowego składającego się z wyspy lub akwenu zwanego laguną otoczonego rafą koralową. <p>b) Np.: Koralowce przyczepiają się do wyspy i dobudowują swoje kamienne szkielety. Ich ciężar powoduje izostatyczne obniżanie wyspy i z czasem wyspa całkowicie zanurza się w morzu.</p>	0-2	<p>a) Za poprawne wyjaśnienie terminu atol koralowy ... 1 pkt</p> <p>b) Za właściwy opis ruchu izostatycznego z podaniem jego przyczyny 1 pkt</p>	
12.	<p><u>Podkreślone:</u> A. E. F.</p>	0-1	Za podkreślenie właściwych cech chmur warstwowych 1 pkt	
13.	<p><u>W kolejności od góry:</u> P F F F</p>	0-1	Za poprawną ocenę zdań 1 pkt	
14.	<p>a) Np.: Morze Czerwone powstało w dolinie ryftowej, która wytworzyła się na skutek rozsuwania się płyty afrykańskiej i arabskiej.</p> <p>b) Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - płyty będą rozsuwać się dalej i utworzy się naturalne połączenie Morza Czerwonego z Morzem Śródziemnym, - w okolicy Morza Czerwonego będą występowały trzęsienia ziemi, - w okolicy Morza Czerwonego powstaną czynne wulkany, - nastąpi oddzielenie Somalii od Afryki. 	0-2	<p>a) Za opisanie poprawnej genezy Morza Czerwonego z nawiązaniem do ruchu płyt 1 pkt</p> <p>b) Za podanie jednej poprawnej zmiany 1 pkt</p>	
15.	<p style="text-align: center;">B → D → E → C → A</p>	0-1	Za prawidłową kolejność wszystkich liter 1 pkt	

16.	<p>a) delta</p> <p>b) Np.: - rzeka transportuje więcej materiału skalnego, niż może być usunięte z rejonu ujścia przez prądy przybrzeżne, - rzeka wpada do płytkiego zbiornika, - rzeka wpada do zbiornika o małych amplitudach pływów morskich, - rzeka wpada do zbiornika o słabym falowaniu.</p> <p>c) <u>Podkreślone:</u> A. B. E.</p>	0-3	<p>a) Za podanie poprawnej nazwy ujścia 1 pkt</p> <p>b) Za podanie dwóch poprawnych warunków przyrodniczych 1 pkt</p> <p>c) Za podkreślenie trzech właściwych rzek o ujściach deltowych 1 pkt</p>	
17.	<p><u>W dowolnej kolejności, np.:</u> - cyrki lodowcowe (kary), - jeziora cyrkowe (karowe), - doliny U – kształtne, - doliny zawieszane, - moreny czołowe, - moreny boczne, - moreny denne, - jeziora morenowe.</p>	0-2	<p>Za podanie poprawnych form: trzech, czterech 1 pkt pięciu 2 pkt</p>	
18.	<p>a) <u>Wniosek, np.:</u> - rybki księżycówki rozmnażają się zgodnie z rytmem pływów morskich, - pływy morskie stwarzają odpowiednie warunki do rozmnażania rybek księżycówek.</p> <p>b) trzecia (ostatnia) kwadra, pierwsza kwadra</p> <p>c) Np.: - gleby w strefie przybrzeżnej ulegają zasoleniu, - regularnie nawadniana jest strefa wybrzeża objęta przyptywem, - w strefie pływów występuje roślinność namorzynowa, która jest siedliskiem wielu gatunków zwierząt.</p>	0-3	<p>a) Za sformułowanie prawidłowego wniosku 1 pkt</p> <p>b) Za podkreślenie dwóch prawidłowych faz księżycyca 1 pkt</p> <p>c) Za podanie poprawnej konsekwencji przyrodniczej ... 1 pkt</p>	
19.	<p><u>W kolejności od góry:</u> F P F F P</p>	0-2	<p>Za poprawną ocenę prawdziwości zdań: trzech, czterech 1 pkt pięciu 2 pkt</p>	

20.	C → A → D → F → B → E	0-1	Za poprawną kolejność wszystkich liter 1 pkt											
21.	A. biała (europeidalna) B. biała (europeidalna) C. czarna (negroidalna) D. żółta (mongoloidalna) E. żółta (mongoloidalna)	0-2	Za dopisanie poprawnych ras do wskazanych grup etnicznych: trzech, czterech 1 pkt pięciu 2 pkt											
22.	a) 31,6°C – 13,4°C = 18,2°C Amplituda temperatury powietrza wynosi 18,2°C b) 12 miesięcy c) stacja A – odmiana kontynentalna stacja B – odmiana morska	0-3	a) Za prawidłowy sposób obliczeń i poprawny wynik 1 pkt b) Za podanie poprawnej długości okresu wegetacyjnego ... 1 pkt c) Za rozpoznanie dwóch właściwych odmian klimatu 1 pkt											
23.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Typ gleby</th> <th style="text-align: center;">Strefowość</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">2. bielkowa</td> <td style="text-align: center;">S</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">4. czarna ziemia</td> <td style="text-align: center;">A</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">7. rędzina</td> <td style="text-align: center;">A</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3. brunatna</td> <td style="text-align: center;">S</td> </tr> </tbody> </table>	Typ gleby	Strefowość	2. bielkowa	S	4. czarna ziemia	A	7. rędzina	A	3. brunatna	S	0-2	Za prawidłowo uzupełnione wiersze tabeli: dwa, trzy 1 pkt cztery 2 pkt	
Typ gleby	Strefowość													
2. bielkowa	S													
4. czarna ziemia	A													
7. rędzina	A													
3. brunatna	S													
24.	Np.: - oddelegowanie do pracy w zagranicznych filiach macierzystych firm, - studiowanie na zagranicznych uczelniach, - chęć poznania nowych regionów świata, - łączenie rodzin, - zawieranie małżeństw międzynarodowych, - zagospodarowanie wolnego czasu bogatych emerytów.	0-2	Za podanie poprawnych przyczyn migracji: dwóch 1 pkt trzech 2 pkt											
25.	Np.: - w sklepach można kupić produkty znanych marek, - obchodzi się święta z innych kultur np. Walentynki lub Halloween, - młodzież chętnie uczy się języka angielskiego, - popularne są światowe przeboje muzyczne i kinowe, - jest wiele hipermarketów międzynarodowych sieci handlowych, w których chętnie robi się zakupy, - znajdują się zakłady należące do wielkich międzynarodowych koncernów np. Nestle, Shell, Netia, IBM i inne, - poprzez szybkie środki łączności np. Internet i telewizję upowszechnia się moda światowa i konsumpcyjny styl życia.	0-2	Za podanie właściwych przejawów globalizacji w Polsce: dwóch 1 pkt trzech 2 pkt											

26.	<p>a) <u>Wniosek, np.:</u> Wielkość wydobycia siarki rodzimej w Polsce w latach 1989 – 2009 zmalała.</p> <p>b) <u>Np.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przekształcenie krajobrazu przy metodzie odkrywkowej, - zapylenie atmosfery w okolicy kopalni przy metodzie odkrywkowej, - zniszczenie gleb na obszarze odkrywki i wokół niej, - powstanie leja depresyjnego wokół kopalni odkrywkowej, - gromadzenie się siarkowodoru w pozostawionych otworach (kopalnia otworowa), który grozi wybuchem, - podwyższenie temperatury skał, wód gruntowych i gleb nad kopalnią otworową. 	0-2	<p>a) Za sformułowanie poprawnego wniosku 1 pkt</p> <p>b) Za podanie dwóch właściwych negatywnych konsekwencji ... 1 pkt</p>	
27.	<p><u>Np.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odsiarczanie gazów przemysłowych np. gazu koksowniczego lub gazów spalinowych w elektrowniach węglowych, - odsiarczanie ropy naftowej, - odsiarczanie gazu ziemnego. 	0-1	<p>Za wskazanie innego poprawnego sposobu pozyskiwania siarki 1 pkt</p>	
28.	<p><u>Np.:</u> <u>Ocena:</u> Struktura gatunkowa polskich lasów jest niekorzystna. <u>Uzasadnienie, np.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zdecydowana dominacja dwóch gatunków drzew wpływa na małą różnorodność drewna, które można wykorzystać w przemyśle np. meblarskim, - mała różnorodność gatunkowa drzew leśnych powoduje małą bioróżnorodność innych roślin i zwierząt występujących w lesie, wykorzystywanych w gospodarce np. grzybów lub zwierzyny łownej, - wyraźna przewaga drzew iglastych (głównie sosny), które są mniej odporne na zanieczyszczenia powietrza sprawiła, że większość polskich lasów jest już uszkodzona, - dominacja lasów monokulturowych zmniejsza ich odporność na szkodniki, co stwarza konieczność opryskiwania ich środkami ochrony roślin. 	0-2	<p>Za ocenę z logicznym uzasadnieniem: jednym argumentem 1 pkt</p> <p>dwoma argumentami 2 pkt</p>	

29.	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w judaizmie i islamie zakaz spożywania wieprzowiny powoduje, że nie rozwija się w tych regionach chów trzody chlewnej, - w islamie zakaz spożywania alkoholu ogranicza zakładanie winnic, - posty w chrześcijaństwie przyczyniły się do rozwoju rybołówstwa, - zakaz spożywania mięsa w piątki w chrześcijaństwie powoduje, że spada tego dnia sprzedaż dań mięsnych w gastronomii, - w islamie w czasie ramadanu prawie zamiera życie gospodarcze, - w lamaizmie w Mongolii zakaz kalczenia Matki – ziemi spowodował, że nie rozwinęła się uprawa roli, - w religii katolickiej nakaz pomagania ubogim spowodował rozwinięcie się działalności humanitarnej np. powstanie Caritas-u, - islam nakazuje podporządkowanie kobiet mężczyznom, - sąsiedztwo różnych religii np. islamu i chrześcijaństwa często powoduje konflikty religijne i wojny. 	0-2	<p>Za podanie poprawnych przykładów:</p> <p>dwóch 1 pkt</p> <p>trzech 2 pkt</p>	
30.	 <ul style="list-style-type: none"> Chiny Indie Stany Zjednoczone Ameryki Rosja Francja Brazylia Indonezja Bangladesz 	0-2	<p>Za wpisanie poprawnych nazw państw:</p> <p>dwóch 1 pkt</p> <p>trzech 2 pkt</p>	
31.	<p><u>Wypisane nazwy krajów:</u> Norwegia, Szwajcaria, Turcja</p>	0-1	<p>Za wypisanie trzech właściwych krajów 1 pkt</p>	

32.	<p>a) Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ogrzewanie wodami geotermalnymi nie daje spalin, w przeciwieństwie do ogrzewania węglem, - ogrzewanie wodami geotermalnymi jest tańsze niż ogrzewanie węglem, - w przypadku ogrzewania geotermalnego nie ma problemu ze składowaniem węgla na opał, - ogrzewanie wodami geotermalnymi oszczędza surowce nieodnawialne, a ogrzewanie węglowe prowadzi do zmniejszania zasobów surowców nieodnawialnych. <p>b) Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w lecznictwie uzdrowiskowym do kąpieli, - w turystyce i rekreacji – w basenach termalnych 	0-3	<p>a) Za podanie poprawnych argumentów na korzyść ogrzewania wodami geotermalnymi: jednego 1 pkt dwóch 2 pkt</p> <p>b) Za wskazanie innego właściwego sposobu wykorzystania wód geotermalnych 1 pkt</p>													
33.		0-1	Za prawidłową kolejność mijanych obiektów 1 pkt													
34.	<table border="0" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; border: none;">CZYNNIK LOKALIZACJI</th> <th style="text-align: center; border: none;">NAZWA OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO</th> <th style="text-align: right; border: none;">LOKALIZACJA (CYFRA NA MAPIE 1 - 17)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 5px; vertical-align: top;"> Np.: - baza surowcowa - pokłady węgla brunatnego </td> <td style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px;">Belchatowski</td> <td style="text-align: right; border: 1px solid black; padding: 5px;">11</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 5px; vertical-align: top;"> Np.: - korzyści aglomeracji - rynek zbytu </td> <td style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px;">Poznański</td> <td style="text-align: right; border: 1px solid black; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 5px; vertical-align: top;"> Np.: - położenia transportowe - położenie nad morzem </td> <td style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px;">Szczeciński</td> <td style="text-align: right; border: 1px solid black; padding: 5px;">2</td> </tr> </tbody> </table>	CZYNNIK LOKALIZACJI	NAZWA OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO	LOKALIZACJA (CYFRA NA MAPIE 1 - 17)	Np.: - baza surowcowa - pokłady węgla brunatnego	Belchatowski	11	Np.: - korzyści aglomeracji - rynek zbytu	Poznański	4	Np.: - położenia transportowe - położenie nad morzem	Szczeciński	2	0-2	Za prawidłowe uzupełnienie wierszy: dwóch 1 pkt trzech 2 pkt lub Za poprawne uzupełnienie jednej kolumny 1 pkt	
CZYNNIK LOKALIZACJI	NAZWA OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO	LOKALIZACJA (CYFRA NA MAPIE 1 - 17)														
Np.: - baza surowcowa - pokłady węgla brunatnego	Belchatowski	11														
Np.: - korzyści aglomeracji - rynek zbytu	Poznański	4														
Np.: - położenia transportowe - położenie nad morzem	Szczeciński	2														